

Konkurences padome

Konkurences padomes prioritārie uzdevumi 2019. gadā

Kā ierasts, jauna gada sākumā Konkurences padome (KP) informē par aktuālākajiem uzdevumiem. To izpildei jāveicina iestādes virzība uz efektīvāku konkurences uzraudzību un konkurences apdraudējumu novēršanu, lai sekmētu nozaru izaugsmi un sabiedrības ieguvumus no spēcīgas un godīgas konkurences.

Aktuāli veicamo darbu saraksts veidots, balstoties uz informāciju, ko iegūstam no:

- iepriekšējā periodā veiktajām izpētēm (lietas, tirgu uzraudzība, apvienošanās ziņojumu un dažādu iesniegumu izvērtēšana);
- 2018. gada rudenī veiktās [sabiedriskas domas aptaujas rezultātiem](#);
- komunikācijas aktivitātēm, tiekoties ar uzņēmumiem, to organizācijām, iegūstot informāciju arī no plašsaziņas līdzekļiem;
- informācijas par konkurences procesiem citās Baltijas un Eiropas Savienības (ES) valstīs.

2019. gads ir KP trīs gadu [darbības stratēģijas](#) izpildes pēdējais gads, līdz ar to iestāde turpinās darboties četros definētajos pamatvirzienos.

1.virziens. Kapacitātes stiprināšana, balstoties uz profesionāliem un atbildīgiem darbiniekiem.

2.virziens. Būtisku konkurences pārkāpumu, tirgus kropļojumu atklāšana un novēršana, tirgus koncentrācijas nelabvēlīgās ietekmes nepieļaušana.

3.virziens. Tirgus dalībnieku un publisko personu izpratnes par brīvu un godīgu konkurenci, konkurences politiku un kultūru veidošana.

4.virziens. Iestādes lomas un atpazīstamības stiprināšana starptautiskā vidē.

KP nepieciešami profesionāli un godprātīgi darbinieki

Konkurences tiesību piemērošana ar katru gadu kļūst aizvien sarežģītāka. Lai juridiski un ekonomiski korekti novērtētu tirgus dalībnieku un to pārstāvēto asociāciju atbilstību godīgas konkurences pamatprincipiem, nepieciešamas padziļinātas zināšanas daudzās saistītās jomās – ekonomikā, tiesībās, IT, finansēs u.c. Pašlaik KP vairāk nekā jebkad agrāk nepieciešami universāli un godprātīgi profesionāļi, kas izprot tirgu dinamiskās izmaiņas un spēj atšķirt, kuras no tām sekmē pozitīvas inovācijas un ieguvumus sabiedrībai, bet kuras – stiprina atsevišķu spēlētāju tirgus varu un, mazinot konkurences spiedienu, patiesībā rada negatīvu ietekmi uz patērētājiem.

Tāpēc 2019. gadā:

- turpināsim ieguldīt darbinieku profesionālajā attīstībā, nodrošinot apmācības, zināšanu pārnesi, profesionālās pieredzes un iestādes vērtību nodošanu jaunajiem darbiniekiem;
- turpināsim pilnveidot jau 2018. gadā uzsākto atalgojuma reformu, lai piesaistītu un noturētu augsta līmeņa profesionāļus;
- popularizēsīm darba devēja tēlu, informatīvos pasākumus vēršot īpaši uz jaunatni, skolēniem un studentiem, tā veidojot konkurences kultūras izpratni topošajos darba devējos un ņēmējos.

Laikus pamanīt un novērst smagākos konkurences pārkāpumus

2018. gadā veiktā sabiedriskās domas aptauja atklāja, ka sabiedrība – uzņēmēji, asociācijas, arī daļa pašvaldību – ir vienprātis, ka Latvijā konkurences jomā ir divas būtiskas problēmas: aizliegtas vienošanās iepirkumos un publisku personu darbības, kas rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus jeb diskriminē uzņēmējus. Par to KP pārliecinās arī savā ikdienas darbā, šīm izpētēm veltot būtisku resursu daļu.

Papildus tam KP jāpamana dominējošo uzņēmumu tirgus varas ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumi, kas to bieži vien komplicēto izpausmju dēļ nav viegli atpazīstami un izmeklējami. Tāpat iestādei jāizvērtē aizvien lielāks skaits uzņēmumu apvienošanās darījumu, lai nepieļautu konkurencei kaitīgu tirgus koncentrāciju, kā arī jāveic dažādu sektorpolitiku izvērtēšana un jāsniedz tiesību aktu un citu dokumentu korekcijas priekšlikumi ministrijām un citām valsts iestādēm. Tikai tā – kompleksi un kopīgā darbā – ir iespējams uzlabot konkurences vidi Latvijā.

Tāpēc 2019. gadā gan lielākai prevencijai – lai atturētu no pārkāpumu izdarīšanas –, gan pārkāpumu atklāšanai:

- turpināsim nesaudzīgi vērsties pret smagākajiem konkurences tiesību pārkāpumiem – karteljiem, vertikāliem tirdzniecības ierobežojumiem, ekspluatējošām, diskriminējošām un konkurentus no tirgus izslēdzošām dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgām darbībām, kā arī nepaziņotām uzņēmumu apvienošanām;
- turpināsim pilnveidot konkurences regulējumu, veidojot individuālo ziņotāju – trauksmes cēlēju aizsardzību, nosakot amatpersonu personisku atbildību par pieļautajiem konkurences pārkāpumiem;
- turpināsim konkurenci kavējošu darbību izvērtēšanu, kas izriet no publisku personu rīcības vai normatīvajiem aktiem, un aktīvi iestāsimies par to, lai beidzot KP būtu ne tikai rekomendējoši advokācijas rīki, bet arī reālas pilnvaras vērsties pret publisku personu izraisītiem konkurences kropļojumiem;
- veiksīm tirgu uzraudzību sabiedrībai un ekonomikas attīstībai būtiskajās nozarēs, lai laikus identificētu administratīvās barjeras un iespējamus pārkāpumus, kas bremzē nozaru attīstību. Par 2019. gada prioritārajām nozarēm esam noteikuši pārtikas mazumtirdzniecību (ražotāji/piegādātāji un tirgotāji), finanšu un apdrošināšanas sektoru, komunālos pakalpojumus, farmāciju, kokrūpniecību, digitālo ekonomiku un kultūras pasākumu jomu.

Konkurences kultūrai jāklūst par sabiedrības pamatvērtību

KP redzeslokā nonāk visas ekonomikas nozares, līdz ar to darba lauks ir plašs. Tāpēc bez sabiedrības un pirmām kārtām uzņēmēju atbalsta neviena konkurenci uzraugošā iestāde, lai cik liela tā būtu, viena pati nespēs mainīt konkurences kultūru un konkurences vidi padarīt uzņēmējdarbībai patiesi labvēlīgu. KP nepieciešams plašs sabiedroto loks, t.sk. arī citu valsts pārvaldes un tiesībsargājošo iestāžu vidū.

Tāpēc 2019. gadā:

- investēsim dažāda veida informatīvajos pasākumos, informējot un izglītojot dažādas mērķgrupas par godīgas konkurences pamatprincipiem un aizliegtām darbībām, t.sk. izmantojot modernos komunikācijas rīkus un platformas;
- veidosim padziļinātu komunikāciju ar to nozaru uzņēmēju organizācijām un pārraugiem, kur jau konstatētas konkurences problēmas. Starp šīm nozarēm ir būvniecība, būvmateriālu tirdzniecība, farmācija, enerģētika;
- popularizēsim Iecietības (*leniency*) programmu, ziņotāju – trauksmes cēlēju – aizsardzības iespējas, rosināsim izmantot Konkurences likuma piedāvātās iespējas attiecībā uz konkurences pārkāpumu dēļ radīto zaudējumu atlīdzību.

Darbosimies reģionāli un starptautiski

Jau ceturto gadu pēc kārtas saglabājam augsto pozīciju – trīs zvaigznes pieczvaigžņu skalā – prestižajā *Global Competition Review (GCR) Rating Enforcement* pasaules vadošo konkurences iestāžu reitingā. Tas uzliek milzīgu atbildību par savu darbu ne tikai nacionālajā, bet arī starptautiskā mērogā.

Papildus tam KP, sākot no 2019. gada, ir pārstāvēta Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Konkurences komitejas Birojā – iestādes vadītāja ir ievēlēta par vienu no Biroja viceprezidentiem. Tas piešķir iestādei plašākas iespējas kā vienīgajai no jaunajām ES dalībvalstīm ietekmēt OECD konkurences aizsardzības jautājumu darba kārtību un rosināt vairāk pievērsties arī Baltijas reģionam raksturīgākajām tendencēm.

Tāpēc 2019. gadā:

- turpināsim sniegt būtisku pienesumu konkurences domas un prakses uzkrāšanā starptautiskā mērogā, sadarbojoties ar starptautiskajām organizācijām un tīkliem (Eiropas Konkurences tīkls, Starptautiskais Konkurences tīkls, OECD, ANO Tirdzniecības un attīstības konference (UNCTAD));
- stiprināsim sadarbību ar Baltijas un Ziemeļvalstu konkurences iestādēm;
- sniegsim atbalstu konkurences iestādēm valstīs, kas ir ceļā uz tirgus ekonomiku un brīvo konkurenci (Ukraina, Gruzija, Armēnija, Moldova u.c.).

2019. gads KP būs īpašs ar to, ka stājas spēkā [Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2019/1](#) par pietiekamu resursu un pilnvaru nodrošināšanu dalībvalstu konkurences iestādēm, lai tās varētu efektīvi veikt konkurences uzraudzību un aizsardzību nacionālajā un līdz ar to arī visā ES iekšējā tirgū (t.s. ECN+ direktīva). Visās ES dalībvalstīs notiks tās transponēšana nacionālajos konkurences tiesību normatīvajos aktos.

Tas nozīmē, ka arī Latvijā būs jāievieš direktīvas pamatprasība – konkurenci uzraugošo iestādi nodrošināt ar nepieciešamajiem resursiem un stiprināt tās neatkarību, lai efektīvi varētu uzraudzīt tirgus un vērsties pret jebkāda veida konkurences kropļojumiem. Tas ir ārkārtīgi svarīgi, jo līdz šim KP salīdzinājumā ar citām tiesībsargājošām un tirgu uzraudzības iestādēm Latvijā nepelnīti atstāta novārtā gan resursu, gan atbildības, gan neatkarības statusa ziņā.

GCR vērtēto 36 pasaules valstu labāko konkurences iestāžu rangā Latvijas KP budžets un darbinieku atalgojums ir zemākais, tajā pašā laikā pēdējais GCR izdevums īpaši novērtējis, ka KP sasniedz ievērojamus rezultātus, darbojoties pēc principa "[doing more with less](#)" jeb "darīt vairāk ar mazāk". Tas nav ilgtermiņa risinājums, un tāpēc ceram, ka Latvijā mūs beidzot sadzirdēs.

Arī 2019. gadā, neraugoties uz to, kādu rīcību no valdības puses Latvijā radīs ECN+ direktīvas saturs, KP paliks uzticīga savām **pamatvērtībām – darbotiesiski, profesionāli un neatkarīgi** -, lai veidotu godīgas uzņēmējdarbības vidi visas sabiedrības interesēs.

Kā allaž aicinām uzņēmējus, to apvienības un ikvienu Latvijas iedzīvotāju uz sadarbību, atbalstu un saziņu. Mēs būsīm priecīgi ar Jums tikties un saņemt gan konstruktīvu kritiku un ieteikumus mūsu darbības pilnveidošanai, gan arī sniegt skaidrojumus par Jums svarīgiem konkurences jautājumiem.